Rok 1874. Kraków sobota 3 stycznia Nr. 2.

KRAJ

Dziennik KRAJ wychodzi codzień wieczorem z wyjątkiem niedziel i świąt. Numer pojedynczy w Krakowie i Lwowie kosztuje 5 centów.

Przedpłata wynosi:

	rocznie	kwart.	mies.
w Krakowie	12 złr.	— 3 złr.	— 1 złr.
w Austrji z przesyłką	16 „	4 „	1 „ 40.
w Niemczech	12 tal.	— 3 tal.	— 1 tal.
we Francji	80 fr.	— 20 fr.	— 7 fr.
w Serbji, Włoszech, Rumunii i Szwajc.	48 fr.	— 12 fr.	— 4 fr.
w Turcji	64 „	16 „	6 „
w Belgii	56 „	14 „	5 „

Przedpłatę przyjmuje Administracja dz. Kraj, urzęda pocztowe austrjackie i zagraniczne, oraz niżéj wymienione ajencje. Redakcja, Administracja i Ekspedycja mieszczą się w Krakowie ul. Mikołajska l. 482. Listów niefrankowanych nie przyjmuje się. Reklamacje nieopieczętowane wolne od opłaty i uwzględnia się je tylko w terminie 8 dni. — Rękopisów nie zwraca się.

Cena ogłoszeń (inseratów): w pierwszém umieszczeniu wiersz . . 8 cnt. w każdém następném umieszcz. wiersz 5 „ Stempel od każdorazowego umieszcz. 30 „ Ogłoszenia przyjmuje administracja i ajencje.

Ajencje przyjmujące przedpłatę. W Krakowie: M. Dworski. Skład papieru Ż. J. Wywiałkowskiego, handel Wierzuchowskiego. — **We Lwowie:** Księgarnia Gubrynowicza i Szmidta.
Ajencje przyjmujące ogłoszenia. W Krakowie: Marjan Dworski. — **We Lwowie:** Ajencja dzienników A. J. Piątkowskiego. — **W Tarnowie:** Księgarnia Gazdy. — **W Wiedniu:** B. Wołowski Administrateur de la Gazette des 'Etrangers, Wien Kolovratring 9. — Hasenstein & Vogler, Neuer Markt Nr. 11. — Oppelik, Wolzeile Nr. 22. — Rudolf Mosse, Seilerstätte Nr. 2. — Filip Löb, biuro anonsów, Wolzeile Nr. 2.— **W Pradze:** Ferdinandsstrasse Nr. 38. — **W Berlinie, Monachjum, Zürichu i St. Gallen:** Rudolf Mosse München, Windermachergasse, 3. — **W Hamburgu, Frankfurcie nad Menem, Berlinie i Lipsku, Bazylei, Zürichu, St Gallen, Genewie i Sztutgardzie:** Hassenstein & Vogler. — **W Paryżu:** Księgarnia Władysława Mickiewicza „Librairie de Luxembourg rue de Tournon 16.“

Ogłoszenie przedpłaty na rok 1874.

Ze zbliżającym się Nowym Rokiem prosimy szanownych czytelników naszych **o wczesne odnowienie** prenumeraty, aby nie spowodować niemiłéj przerwy w rozsełce dziennika.

Przedpłata na „Kraj“ wynosi:

Cena przedpłaty:	W Krakowie:	w Austrji: z przesy. pocztową
rocznie	złr. 12	złr. 16
półrocznie	„ 6	„ 8
kwartalnie	„ 3	„ 4
miesięcznie	„ 1	„ 1.40

Cena przedpłaty za granicą wyrażona jest w nagłówku dziennika.

☛ Nowo przystępujący prenumeratorowie otrzymają początek drukującéj się obecnie w feljetonie „Kraju“ nader zajmującéj powieści „Pieniądze i Duch“ **bezpłatnie.**

Najtaniéj i najdogodniéj przesełać można prenumeratę **przekazem pocztowym.**

Razem z prenumeratą na „Kraj“ nadesłać można pieniądze na dzieła, które wyszły nakładem „Kraju“ i które administracja „Kraju“ zamawiającym w łącznéj wartości przynajmniéj 3 złr. **franco** pod wskazanym adresem przeséła. Dzieła te wyszczególniamy na czwartéj stronie dziennika.

Przegląd polityczny.

Sejm lwowski nie mógł obmyślić dla kraju lepszego podarku noworocznego, jak: ustawy o księgach gruntowych. Uchwalenie téj ustawy zapisujemy téż z wszelkiém uznaniem.

Wszystkie dzienniki tak wiedeńskie jakoteż zagraniczne zajmują się medytacjami i przegląd ni noworocznemi.

Jak wiadomo, odbywały się w tych dniach w pałacu królewskim w Budzie konferencje ministrów obu połów państwa. Co było jednakże przedmiotem obrad, tego dotychczas nie wiemy dokładnie. Ci, którzy pierwotnie twierdzili, jakoby tam konferowano tylko nad przedmiotami ściśle administracyjnej natury, dotyczącemi jednakowo całéj monarchji, zdają się zniewoleni obecnie domniemanie swoje pod tym względem cokolwiek rozszerzyć. I tak powiadają, że obradowano również nad organizacją honwedów, a mianowicie nad uszczupleniem ich kadrów. Ponieważ jednakże między przedmiotem tym a organizacją wojska całego, nie wyłączając landwery monarchji całéj, ścisła łączność zachodzi, przypuszczać więc trudno, że nie było tam mowy o stanie obecnym całéj armji i o jéj potrzebach. Budżet wojskowy musiał zatém także ważną odgrywać rolę. Do dystowanych przedmiotów należało również nowe unormowanie pensji. Trzydziestopięcioletnia służba będzie odtąd dawała prawo do pensji całkowitéj. Ministerjum wojny napotkało ze strony węgierskiéj silną opozycję przeciwko pojedynczym pozycjom wydatków nadzwyczajnych.

W Berlinie bawić ma obecnie jako gość kościoła św. Jadwigi ks. Ledóchowski. Obecność jego tamże tyczy się podobno procesu i w tym celu stara się o audjencję u cesarza.

Pierwszego lutego odbyć się mają po raz pierwszy wybory do niemieckiego rajchstagu, a już obecnie jest tam agitacja przedwyborcza bardzo rozwinięta. Uwagi godnem jest wyznanie wiary politycznéj kandydującego członka sztrasburgskiéj izby handlowéj, Gustawa Bergmana: „Znajdujemy się naprzeciw faktu dokonanego, którego z historji wykreślić nie można, poświęcić powinniśmy się więc zakresowi działania, jaki nam przypadł.“

Żądania, jakie, podług Bergmana, alzacko-lotaryngscy deputowani mieliby zastępować w rajchstagu, zebrał w następujących trzech punktach:

„1. Przywrócenie owych konstytucyjnych gwarancyj dla osób i wolności, które podczas dyktatury zniesione zostały. 2. Samorząd pod względem administracji i finansów, a to w ten sposób, ażeby kraj miał własną konstytucję i zgromadzenie prawodawcze. Państwo alzacko-lotaryngskie powinno stać na równi pod względem autonomji z innemi związkowemi państwami cesarstwa niemieckiego. 3. Uwzględnienie żądań postawionych przez radzców powiatowych.“ — W końcu powiada Bergman: „Jeżeli z jednéj strony stawiamy żądania, ażeby nas jako państwo związkowe traktowano, to musimy z drugiéj strony i obowiązki na siebie przyjąć, które stanowisko takie za sobą pociąga. Znaczy to: powinniśmy udział brać we wszystkich rajchstagowi przedkładanych kwestjach — a już sam nasz interes własny tego wymaga — bo czy my chcemy lub nie, losy nowego państwa są i naszemi losami. Stać na uboczu wobec postępu idei, które się w wielkim narodzie bezprzestanku rozwijają, byłoby tylko najniezawodniejszym środkiem narażenia na szwank przyszłości kraju. A tego niebezpieczeństwa naszéj Alzacjo-Lotaryngji zgotować nie chcemy.“

We Francji zwracać mają uwagę nietylko na agitację przedwyborczą do rajchstagu w byłych francuzkich prowincjach, ale i w Bawarji nawet. „Augsburgska gazeta“ pisze, że Francuzi nierzadko bardzo dokładnie poinformowani bywają o przebiegu agitacji w pojedynczych okręgach wyborczych bawarskich. Jeden z ultramontańskich polityków miał się na jakiémś soirée tak wyrazić: „Od przyjaciół naszych w Bawarji przychodzą wiadomości pomyślne. Wybory bawarskie przekonają, że katolicy tamtejsi potępiają zdradę, jakiéj dopuścił się ich rząd wobec starego swego sprzymierzeńca w r. 1870.“

Bieda wszędzie z ultramontanami, jak i — z koroną francuzką. Oto dochodzą wiadomości z Paryża, że znaczna część prawicy i prawego środka udała się z zapytaniem do księcia d'Aumale, który tam ciągle bawi, czyliby wśród pomyślnych okoliczności nie miał chęci skroni swojéj uwieńczyć koroną — a ewentualnie zaś przyjąć prezydenturę rzeczypospolitej dożywotnią. Książę zwrócił w odpowiedzi swéj uwagę tych panów na postanowioną na razie przez nich prezydenturę siedmioletnią Mac-Mahona. I ztąd to zapewne wynikł ów zamiar w téj części zgromadzenia stawiać w kwestji tytułowéj, nad którą będzie jeszcze dyskusja, przeszkody prezydenturze marszałka.

Z powodu interpelacji Arnima tyczącéj się odezw biskupów francuzkich, robił im rząd wprawdzie przedstawienia, nie było w nich jednakże ani słowa groźby. Sprzeciwiałoby się to bowiem zupełnéj wolności słowa biskupów Francji. W każdym razie spodziewa się rząd, że uwzględnią oni zapewne w patrjotyzmie swoim obecne stosunki Francji z Niemcami.

Król Wiktor Emanuel ma udać się w tych dniach do Neapolu; podobno jedynie tylko w celu niesienia pomocy zdziesiątkowanéj przez cholerę ludności.

Ósmego stycznia odbędzie się publiczny konsystorz, na którym nowomianowanym kardynałom obok tytułu i kapelusza udzieloném będzie upoważnienie do brania udziału w sprawach stolicy świętéj.

Sejm.

Dalszy ciąg piętnastego posiedzenia z dnia 30 grudnia.

Początek o godz. 6 min. 35.

W dalszym ciągu rozprawy ogólnéj nad ustawą hypoteczną zabiera głos p. Wesołowski, wyrażając zdziwienie, że po obradach zaprzeszłorocznych nad ustawą hypoteczną poruszono dzisiaj zarzuty wówczas już dostatecznie odparte. Mówca rozbiera te zarzuty w krótkości i oświadcza się w zupełności za projektem komisji.

Izba przyjmuje wniosek zamknięcia dyskusj, ale postanawia wysłuchać wszystkich zapisanych mówców.

Poseł Erazm Wolański nie jest przeciwny projektowi komisji, chciałby tylko utrzymania na czas jakiś jeszcze jednolitéj tabuli krajowéj we Lwowie, radzi więc nie spieszyć się z jéj podzieleniem i popiera wniosek odesłania do komisji projektu.

W dalszym ciągu przemawiali jeszcze za wnioskiem pp. Józef Jasiński, Całkowski, Zyblikiewicz i Kowalski, a przeciw wnioskowi p. Krzeczunowicz.

Po potoczystém i bardzo zręcznem przemówieniu sprawozdawcy, które miało tę tylko wadę, że trwało przeszło 20 minut, chociaż go izba pomimo znużenia, z wielką uwagą wysłuchała, przystąpiono do głosowania nad wnioskiem Krzeczunowicza (odesłanie do komisji), który upadł. Na imienne głosowanie sejm się nie zgodził, oświadczyło się za niém tylko 11 głosów, gdy regulamin wymaga trzydziestu.

Specjalna dyskusja na jutrzejszém posiedzeniu.

Koniec posiedzenia o godz. 8 min. 32.

Szesnaste posiedzenie d. 31 grudnia 1873.

Początek posiedzenia o godz. 11 m. 35.

Przewodniczący, marszałek ks. Leon Sapieha, ze strony rządu obecni wiceprezydent namiestnictwa, p. Oswald Bartmański, i p. Szymonowicz, radca sądu wyższego.

Po przyjęciu protokółu bez zarzutu, sekretarz p. Antoniewicz odczytuje dalszy ciąg petycji wniesionych do sejmu, a mianowicie:

1. Chrzanów, wydział powiatowy w przedmiocie zaprowadzenia i wewnętrznego urządzenia ksiąg hipotecznych. 2. Tarnobrzeg, wydział powiatowy o budowę drogi krajowéj z Tarnobrzegu do Nadbrzezia. 3. Zagórski Mikołaj o dyspenzę przekroczonego wieku normalnego. 4. Kolbuszowa, wydział powiatowy o subwencję na budowę drogi Głogów-Kolbuszowa. 5. Rada miejska w Podhajcach o udzielenie prawa do poboru kopytkowego. 6. Olszewski Michał January, djurnista przy wydziale krajowym o dyspenzę przekroczonego wieku normalnego. 7. Mieszkańcy okolicy nadwiślańskiéj o regulację brzegów rzeki Wisły. 8. Komitet c. k. towarzystwa gospodarskiego we Lwowie o przeniesienie na etat urzędników krajowych z prawem do emerytury 6 posad nauczycieli przy szkole gospodarstwa wiejskiego w Dublanach.

Petycję o uregulowanie brzegów Wisły na wniosek p. Spławińskiego odesłano do komisji administracyjnéj.

Posłowi Ziemiałkowskiemu izba udzieliła urlop do końca sesji, a p. Polanowskiemu ks. marszałek udzielił urlop ośmiodniowy.

Komisja górnicza ukonstytuowała się, wybierając przewodniczącym p. Zyblikiewicza, zastępcą Jana hr. Tarnowskiego, sekretarzem p. Spławińskiego.

Na porządku dziennym jest rozprawa szczegółowa nad ustawą hipoteczną. Sprawozdawca dr. Rydzowski.

1. Postanowienie ogólne.

§. 1. W królestwie Galicji i Lodomerji z wielkiém księztwem krakowskiém założone będą księgi hipoteczne (gruntowe).

Księgi te założone będą z urzędu dla wszystkich miejscowości, dla których nie istnieją księgi publiczne, jako hipoteczne uważać się mające; dla miejscowości zaś, dla których wspomniane księgi istnieją, o tyle, o ile księgi tam prowadzone nie odpowiadają wymogom niniejszéj ustawy.

Poseł Madejski wnosi dodanie do pierwszego ustępu wyrazów: „przy sądach kolegjalnych pierwszéj instancji“. Poprawka ta, którą mowca uzasadnia, a izba popiera, wymierzoną jest przeciw oddaniu hipotek włościańskich sądom powiatowym.

Poseł Spławiński oświadcza, że zgadzałby się z tą poprawką, gdyby nie ta okoliczność, że stałoby się to powodem odmówienia sankcji, jak w roku zaprzeszłym. Dla uratowania więc ustawy trzeba odrzucić poprawkę.

Poseł Fruchtman wykazuje, że przyjęcie poprawki wprowadziłoby niekonsekwencję w całą ustawę.

Po odpowiedzi sprawozdawcy poprawka p. Madejskiego zostaje odrzuconą bardzo znaczną większością, i paragraf według wniosku komisji przyjęty.

Poseł Kowalski stawia wniosek przyjęcia całéj ustawy *en bloc*. Sprzeciwiają się temu pp. Smolka i Krzeczunowicz, zapowiadając poprawki do §§. 3 i 23. Na wniosek p. Kowalskiego izba uchwala wziąć najprzód pod dyskusję te paragrafy, a nad następnemi głosować *en bloc*.

Poseł Smolka zabiera głos co do §. 3, który brzmi jak następuje:

2. Urządzenie wewnętrzne ksiąg hipotecznych.

A. Księga główna.

§. 3. Wykazy hipoteczne posiadłości tabularnych w obrębie jednego sądu kolegjalnego jako realnéj ich instancji położonych, tworzą razem jedną księgę główną.

Przy zakładaniu ksiąg hipotecznych te posiadłości za tabularne uważać należy, które w myśl ordynacji wyborczéj dla sejmu krajowego za dobra ziemskie tabularne poczytane być mogą.

Czy posiadłość uważaną być ma za tabularną, orzeka w razie wątpliwości po zasięgnięciu opinji namiestnictwa i wydziału krajowego, co do posiadłości w Galicji i Lodomerji położonych, sąd krajowy lwowski, co do posiadłości położonych w okręgu byłego wolnego miasta Krakowa, sąd krajowy krakowski.

Wykazy hipoteczne posiadłości położonych w obrębie miasta, w którym sąd kolegjalny będący zarazem instancją ich realną ma swoją siedzibę, tworzą razem jednę księgę główną. Większe jednak gminy miejskie podzielone być mogą, dla łatwiejszego przeglądu, na dzielnice miejscowo odgraniczone, a w takim razie utworzoną będzie dla każdéj pojedyńczéj dzielnicy osobna księga główna.

Wykazy hipoteczne wszystkich innych posiadłości w jednéj gminie katastralnéj położonych, tworzą razem jedną księgę główną.

W razie potrzeby założone będą księgi dodatkowe dla każdéj księgi głównéj z osobna.

Stawiając do tego artykułu poprawkę dążącą do utrzymania jednolitości tabuli krajowéj, p. Smolka dosyć obszernie odpowiada na zarzuty, które mu w rozprawie ogólnéj poczyniono.

Poprawka p. Smolki nie zostaje popartą.

P. Krzeczunowicz zabiera głos do §. 23, który brzmi:

„§. 23. Przy utworzeniu ciał hipotecznych (§. 21 ust. 3) z takich posiadłości, które były dotychczas wpisane w księdze publicznéj za hipoteczną uważanéj, służyć będzie za podstawę stan posiadania téj księdze odpowiedni.

Posiadłości zaś w takich księgach niewpisane a do jednego i tego samego posiadacza należące, połączone będą w jedno ciało hipoteczne, jeżeli posiadacz utworzenia osobnych ciał hipotecznych nie żąda. Połączenie to jednak o tyle tylko uskutecznioném być może, o ile według ustawy jest dopuszczalném (§ 5), co w każdym razie jak najściśléj zbadać należy przez przesłuchanie posiadacza, przez przegląd aktów sądowych, albo w inny odpowiedni sposób.

Mówca widzi w tym paragrafie wątpliwość, dla usunięcia któréj radzi, aby w ustępie drugim po wyrazach „do jednego i tego samego posiadacza należące“ dodać wyrazy „i w jednéj gminie katastralnéj położone“ albo też zamiast wyrazów „połączone będą“ powiedzieć „połączone być mogą“.

Izba obie te poprawki popiera.

Radca Szymonowicz w imieniu rządu oświadcza się za pierwszą poprawką.

Poseł Grocholski uważa za właściwszą drugą poprawkę, ponieważ mapy katastralne nie stosowały się do granic własności.

Ks. marszałek zawiesza posiedzenie, aby komisja mogła się naradzić.

Po półgodzinnéj przerwie sprawozdawca oświadcza się za odrzuceniem i tych poprawek. Izba też je odrzuca i przyjmuje resztę paragrafów i całą ustawę *en bloc*.

P. Kowalski wnosi dodatkową rezolucję, żądającą, by przy wprowadzeniu w życie ustawy hipotecznéj prawa obu języków krajowych były zachowane.

P. Chrzanowski żąda traktowania tego przedmiotu według regulaminu jako wniosku samoistnego.

P. Zyblikiewicz. Byłoby to zbytecznem, ponieważ co do zachowania równouprawnienia obu języków istnieją prawa; trzebaby więc przy każdéj ustawie uchwalać coś podobnego, gdybyśmy przypuszczali, że prawa te nie są zachowywane.

Komisarz rządowy p. Bartmański. Mogę dać zapewnienie, że rząd jak zawsze tak i w tym wypadku oba języki krajowe szanować będzie.

P. Kowalski obstaje przy swoim wniosku, ponieważ widać z praktyki, że językowi ruskiemu dzieje się krzywda.

P. Chrzanowski, zgadzając się z p. Zyblikiewiczem, cofa swój wniosek.

Po kilku jeszcze słowach sprawozdawcy izba odrzuca rezolucję posła Kowalskiego.

P. Madejski, wychodząc z tego, że izba oświadczyła się przeciw jego poprawkom, nie ze względu na zasadę, ale z obawy o sankcję, wnosi następującą rezolucję:

„Sejm wypowiada życzenie, aby księgi hipoteczne gruntowe były prowadzone przy sądach kolegjalnych pierwszéj instancji, i wzywa c. k. rząd, aby na drodze właściwéj stosowne w tym kierunku jak najrychléj poczynił kroki.“

Poseł Zyblikiewicz. Żadną miarą nie możemy tego uchwalić, bo rząd tego zrobić nie może. Uchwaliliśmy właśnie ustawę, która obowiązywać będzie ministra; życzenie więc takie byłoby niekonsekwencją.

P. Grocholski. Popierałem wniosek p. Madejskiego, bo chciałbym żeby wszystkie sądy były kolegjalne. W tym duchu tłumaczona poprawko nie jest bynajmniéj niekonsekwencją.

P. Zyblikiewicz. W takim razie trzeba to inaczéj wystylizować.

Po przemówieniu sprawozdawcy i faktycznem sprostowaniu p. Grocholskiego izba wniosek p. Madejskiego odrzuca.

Z porządku dziennego następuje drugie czytanie sprawozdania wydziału krajowego w sprawie oddania krakowskiego szpitalu powszechnego w zarząd tamtejszéj reprezentacji miejskiéj, i sprawozdania tegoż wydziału o stanie funduszów stanowiących majątek szpitali św. Łazarza i św. Ducha w Krakowie. Sprawozdawcą jest p. Paszkowski.

Co do pierwszego punktu, wydział krajowy wnosi następującą uchwałę:

1. Sejm upoważnia wydział krajowy po poprzedniém porozumieniu się z c. k. namiestnictwem do zawarcia z reprezentacją miasta Krakowa układu o oddanie téjże reprezentacji krakowskiéj szpitalu publicznego i powszechnego jako zakładu gminnego, i do oddania go téjże reprezentacji wraz z wydzielonym dla niego majątkiem fundacyjnym.

2. Przy wydzielaniu tego majątku wydział przestrzegać będzie, aby fundusze, mające wyraźnie wymienione przeznaczenie, wydzielone zostały ściśle według tego przeznaczenia; inne zaś fundusze rozdzielone być mają między trzy oddziały szpitalu: chorych, położnic i podrzutków.

Wnioski te uchwalono bez rozpraw.

Co do sprawozdania o stanie funduszów szpitalnych krakowskich, wydział krajowy wnosi następującą rezrlucję:

„Sejm zatwierdza przedstawiony przez wydział krajowy projekt podziału majątku, do szpitalu św. Łazarza w Krakowie należącego, między zakłady chorych, położnic i podrzutków.“

Przyjęto bez rozpraw.

Następują sprawozdania z petycji.

Co do petycji Michała Januarego Olszewskiego dyetarjusza wydziału krajowego o *veniam aetatis* dla służby krajowéj, sprawozdawca wydziału p. Pietruski wnosi, aby prośbie petenta zadosyć uczynić, co bez rozpraw przyjęto.

Co do petycji gminy Zaleszczyki w sprawie budowy mostu przez Dniestr, sprawozdawca komisji petycyjnéj p. hr. Golejewski wnosi:

„Wzywa się rząd, aby budowa mostu na Dniestrze pod Zaleszczykami w roku 1874 rozpoczętą być mogła.“

Komisarz rządowy p. Bartmański wyjaśnia, że rząd robi wszystko co można, aby budowę tego mostu przyspieszyć.

Po kilku jeszcze słowach p. Erazma Wolańskiego sprawozdawca imieniem komisji cofa wniosek.

Koniec posiedzenia o godz. 2 min. 5. Następne posiedzenie w piątek o g. 11.

Korespondencje „Kraju“.

Wiedeń 30 grudnia.

F. W ministerstwie finansów krzątają się dość żywo koło urzeczywistnienia ustawy zapomogowéj; „centralny zarząd“ zajęty już organizacją nowych kas zaliczkowych, a pomimo tego nic jeszcze nie słychać o zamiarach i choćby przygotowawczych tylko krokach p. de Pretisa w sprawie zaciągnięcia 80miljonowéj pożyczki, do któréj go przecież § 1 rzeczonéj ustawy upoważnia.

W tutejszych kołach finansowych rozpowszechniło się nawet mniemanie, które potwierdzają również prawie wszystkie dzienniki tutejsze, że p. de Pretis chwilowo przynajmniéj nie zamyśla korzystać z udzielonego mu w ustawie zapomogowéj pozwolenia. W ciągu dwuletnich bowiem swych rządów miał pan minister skarbu przez oszczędną gospodarkę (?) zapewnić sobie t. zw. „fonds de roullement“ w wysokości 20 miljonów, którym to funduszem w połączeniu z nadwyżką z poboru podatków w ostatnich dwóch miesiącach zamyśla p. de Pretis choćby chwilowo tylko uposażyć nowo zorganizowane kasy zaliczkowe.

Po powrocie swym z Pesztu powoła p. minister finansów komisję składającą się z matadorów tutejszego świata finansowego, celem przedłożenia jéj ku bliższemu zbadaniu obszernego projektu w sprawie fuzji i likwidacji tutejszych stowarzyszeń akcyjnych.

Wszystkie trzy ministerstwa nasze bezustannie jeżdżą teraz z Wiednia do Pesztu i z Pesztu do Wiednia. Zaledwie wrócili do stolicy Węgier pp. Szlavy, Kerkapolyi i Tisza, którzy bawili tu w sprawie węgierskiéj kolei wschodniéj, pospieszyli bezzwłocznie za nimi na dwór cesarski do Budy ministrowie przedlitawscy ks. Auersperg, de Pretis i Horst wraz z hr. Andrassym i bar. Kuhnem, a dziś donoszą znów dzienniki tutejsze o przyjeździe węgierskiego ministra handlu hr. Zichego do Wiednia w sprawie węgierskiéj kolei wschodniéj.

Co do téj ostatniéj, nadmienić tu wypada, że usiłowaniom p. Szlavego wraz z Kerkapolyim i Tiszą udało się uzyskać od banku narodowego prolongację terminu wypłaty zapożyczonych przez dyrekcję „Ostbahn“ 15 miljonów z początkiem r. b. na zastaw obligów pierwszeństwa téjże kolei do 15 lutego 1874 roku. Prolongacja ta zatém może dać sejmowi węgierskiemu najlepszą sposobność bliższego i spokojnego zajęcia się smutną tą sprawą.

Poznań. Rząd pruski stara się wpływać na opinję ludności polskiéj przez wydawanie gazet tanich a przeznaczonych dla większéj publiczności. Świeżo zapowiedziane jest w Poznańskiem nowe takie wydawnictwo a mianowicie: „Gazeta dla pruskich landwerzystów.“ Z powodu tego nowego rządowego wydawnictwa, wychodzący w Poznaniu *Orędownik* taki kreśli obraz położenia dziennikarstwa polskiego w Poznaniu.

„Od lat trzech rozwija się dziennikarstwo w W. Księstwie w tak szybki sposób, iż każdy pojąć może, że Księstwo nasze warunków do takiego rozwoju nie daje. W roku 1871 mieliśmy w Poznaniu tylko 4 pisma polityczne: 2 polskie i 2 niemieckie, na Nowy Rok będziemy ich mieli aż 7, i to 3 niemieckie, 4 polskie! I te mają być czytane i utrzymywane przez Księstwo, gdzie są dwie narodowości, gdzie niższych klas niemieckich prawie nie ma, a polskie są ubogie! Dlatego też z wszystkich prowincyj państwa pruskiego abonament pism politycznych w Księstwie jest najniższy, tak nawet nizki, że gdzieindziéj pisma przy takim abonamencie nie istniałyby pół roku, — nazywałoby się to bowiem, że ich nikt nie czyta. Jedyna „Posener Zeitung“ ma abonament poważny — blizko 3 tysiące, za to „Ostdeutsche Ztg“ nie liczy jeszcze tysiąca, „Dziennik“ i „Kurjer“ ledwo kilkadziesiąt nad tysiąc, „Orędownik“ i „Wiarus“ żywią się na jedném polu według zasady Darwina: kto kogo połknie, ten zdobędzie podstawę bytu. Jeżeli doliczymy do pism W. Księstwa, jak słusznie, „Przyjaciela Ludu“, to od Nowego Roku, od którego to czasu będzie także wychodziła raz na tydzień, za $7\frac{1}{2}$ srg. na kwartał „Posener Landwehr Ztg“ w polskim i niemieckim języku, będziemy mieli dla naszych klas średnich i niższych aż 4 pisma w Księstwie. Stan taki nie jest normalny, ale chorobliwy i owa za wielka liczba pism dla klas średnich i niższych nie powstaje też z naturalnych, miejscowych potrzeb, ale z rozdrażnionych stosunków politycznych naszego Księstwa. Pewne kółko poznańskich liberałów zakłada „Wiarusa“ na ubicie „Orędownika“, Niemcy zakładają „Gazetę dla pruskich landwerzystów“, by finansowo bić się z „Przyjacielem Ludu“, a moralnie z „Orędownikiem“ i „Wiarusem“. Z tego źródła pochodzi tak wielka liczba pism u nas.“

Kronika potoczna i rozmaitości.

Kraków, 2 stycznia.

Jutro w sobotę d. 3 stycznia 1874 roku o godz. 10 rano rozpoczynają się wykłady stałe dla kobiet według zeszłorocznego programu. Równocześnie rozpoczynają się wieczorne wykłady w wyższym zakładzie nauk handlowych dla mężczyzn. Zapisy odbywają się codziennie od godziny 10 do 1.

Teatr. — Wczoraj na Nowy rok przedstawiono „Skarby i Upiory“ p. Ładnowskiego z muzyką p. Hoffmana. Znana jest sztuka i znana już w niéj gra artystów, nie mielibyśmy więc o tém właściwie nic do powiedzenia, zwłaszcza, że było to przedstawienie okolicznościowe, z zastosowanemi do uroczystości wczorajszéj śpiewkami, które licznie zgromadzoną publiczność bardzo ubawiły. Szczególniéj podobały się śpiewki p. Ekera. Wesołości i śmiechu było więc tak wiele, że wreszcie, ale jakże tu być samemu recenzentowi tylko surowym i za złe brać n. p. „Basi“, że śmiała się wczoraj ciągle — czy cieszyła się z powrotu swego „Stacha“, czy niepokoiła się przedtém jego oddaleniem — jedném słowem przez całą bytność swoją na scenie? Śmiech ten i kaszel maleńki w dodatku przeszkadzał jéj wczoraj nawet śpiewać tak dobrze, jakby mogła. Przy téj sposobności niech przyjmie od nas p. Ćwiklińska szczere, choć nieco spóźnione życzenie, ażeby w ciągu roku miała wprawdzie zawsze powody do wesołości, ale na scenie niech będzie tylko w roli i śpiewa zawsze nie tak jak umie, ale tak jak umie najlepiéj.

Jutro „Diana de Lys“.

Ksiądz Szczęsny Gawroński, były przełożony klasztoru kks. Missjonarzy w Krakowie i tutejszego seminarjum biskupiego, otrzymał prawo obywatelstwa austrjackiego i przyjęty został do gminy miasta Krakowa.

Według taryf z dnia 1 stycznia 1874 r. przez piekarzy i rzeźników na miesi[illegible] styczeń złożonych, obowiązali się dostarczać najtaniéj pieczywa przez miesiąc styczeń:

Chleb pszenny: Aleks. Merkert (ulica Szczepańska), Wątorski Jan (ulica Mikołajska), za 1 cent $2\frac{1}{2}$ łuta wagi wied.

Chleb żytni: Krudowski Józef (ulica Żydowska), Merkert Aleksander (ulica Szczepańska), za 1 cent 3 łuty wied.

Bułki przednie: Knoll Franciszek (Mały rynek), Bartl Stan. (Mały rynek), Kobierzyński Feliks (Wolnica na Kazimierzu), Krudowski Józef (ulica Żydowska), Merkert Aleksander (ulica Szczepańska), Wątorski Jan (ulica Mikołajska), za 1 cent $1\frac{1}{2}$ łuta wied.

Bułki zwyczajne: Merkert Alek[illegible]. (ul. Szczepańska), Wątorski Jan (ulica Mikołajska), za 1 cent $2\frac{1}{4}$ łuta wied.

Chleb prądnicki: 1 funt po 9 centów.

Chleb pędzichowski: 1 funt po 9 centów.

Cenniki w lokalach sprzedaży wystawione obejmują wagę, jaką każdego rodzaju pieczywo na sprzedaż wystawione zawierać powinno.

Mięsa obowiązali się dostarczać na miesiąc styczeń po cenie:

Mięso wołowe: W jatkach poddominikańskich 1 funt wied. od 27—28 c., przy placu Szczepańskim od 26—27 c.

Cielęcina: W jatkach poddominikańskich 1 funt wied. od 28—30 c., przy placu Szczepańskim od 26—28 c.

Baranina: W jatkach poddominikańskich 1 funt wied. od 30—35 c., przy placu Szczepańskim od 30—32 c.

Wieprzowina ze skórką: W jatkach poddominikańskich 1 funt wied. 36 c., przy placu Szczepańskim 34 c.

Wieprzowina bez skórki: W jatkach poddominikańskich 1 funt wied. 32 c., przy placu Szczepańskim 32 c.

Z magistratu kr. gł. m. Krakowa.

Kraków, dnia 1 stycznia 1873 r.

Białkowski. — J. Szydłowski.

Dnia 31 grudnia r. z. w południe, zajęła się sadza w rurze piecowéj w kamienicy hr. Wodzickiego w Rynku, ogień został jednak zaraz ugoszony, tak, że nie wyrządził żadnéj szkody.

Michał M., prystaw stanu z gub. żytomierskiéj, który po sprzeniewierzeniu znacznéj kwoty rządowych pieniędzy, z młodą panienką uciekł i do Galicji się schronił, został tymi dniami w Krakowie przez komisarza polic. Engla i ajentów Dacha i Feldmana w domu zajezdnym pod „Trzema koronami,“ pod przybranym nazwiskiem Michała Malczewicza wraz z swoją kochanką wyśledzony i aresztowa[illegible].

Pożar. — W noc Nowego Roku wybuchł na Ringstrasse w Wiedniu w „Grand-Hotel“ pożar, który wnet ogarnął całe to wielkie i wspaniałe zabudowanie; wszelki ratunek był niemożliwy; jedna część tego pałacu stała się łupem płomieni.

W Poznaniu odbyło się dnia 30 gru[illegible] z. r. walne zebranie tow. przyjaciół nauk. [illegible]gaił je prezes dr. Libelt. W imieniu zarządu odczytał sprawozdanie p. Feldmanowski. Ze sprawozdania tego dowiadujemy się, że nader mozolne czynności zarządu w sprawie publikacji Kopernikowych są na ukończeniu, ponieważ drugi nakład wszystkich trzech publikacji wygotowany.

Co do wydawnictw udało się zarządowi p[illegible]mimo bardzo szczupłą liczbę pracowników [illegible]brać w tym przeciągu czasu materjały na d[illegible] ostatnie tomy Roczników (tom VI i VII), kt[illegible] wyszły w końcu 1871 i w końcu r. 187[illegible] początku 1873 r. ostatni tom członkom t[illegible]rzystwa i rozmaitym zakładom naukowym i stowarzyszeniom rozesłany został.

Zarząd poparł wydanie wielkiéj gramatyki języka polskiego ks. proboszcza Malinowskiego, za co autor przypisał towarzystwu znamienitą pierwszą w języku polskim gramatykę sanskrytu, któréj I zeszyt dopiero co się ukazał.

Po odczytaniu sprawozdania pan Józef hr. Mielżyński referując w imieniu komissji budowlanéj oświadcza, iż roboty około budowy muzeum dotąd nierozpoczęte, już to z powodu nie wykonania jeszcze przedwstępnych szczegółów budowy, już to dla braku funduszów, już wreszcie z powodu ich uwięzienia w Tellusie przez upadek tegoż. Stósownie bowiem do uchwały komissji, fundusze na budowlę wynoszące w gotowiźnie 5,160 tal. 10 sgr. oraz 1,200 tal. w listach zastawnych złożone zostały w Tellusie, aby mianowicie gotowizne stanowiące marnie nie spoczywały, a przynosiły procent. W kilka miesięcy potem Tellus upadł, fundusz więc tam złożony, jakkolwiek jest p[illegible]

wny, dopiero po uregulowaniu upadłości odebranym być może.

Po krótkiéj w tym przedmiocie dyskusji walne zgromadzenie uchwaliło, że nie widzi winy komissji w deponowaniu funduszów w Tellusie, zwłaszcza w chwili, gdy stan jego finansowy nie nasuwał żadnych powodów do obawy.

Na wniosek zarządu, aby walne zebranie w miejsce zwykłego rocznika, do którego dotąd żadne materjały nie zostały nadesłane i prawdopodobnie już nie nadejdą, uchwaliło wydanie tegoż rocznika łącznie z rozprawami treści lekarskiéj, do którego wydział lekarski, jeden z najczynniejszych wydziałów towarzystwa, ma materjał gotowy.

Walne zebranie po krótkiéj w tym względzie dyskusji, w któréj zabierali głos pp. dr. Libelt, F. Dobrowolski, dr. Świderski, dr. Matecki, dr. Zielewicz, Wł. Kosiński, J. hr. Mielżyński, dr. Ossowicki, uchwaliło wydać rzeczony rocznik, dodając do zwykłego tytułu, jaki nosił, nadto: sekcja lekarska.

Nastąpił wybór zarządu na lat trzy. Wybrani zostali ci sami, którzy dotychczasowy zarząd składali, a mianowicie pp. dr. Libelt, Stanisław Koźmian, dr. Matecki, dr. Świderski i H. Feldmanowski.

Wreszcie wybrano na członków towarzystwa pp. dr Golskiego z Buku, dr. Cieślewicza z Strzelna, dr. Radojewskiego z Stęszewa i dr. Boeninga z Miłosławia. Na tém walne zebranie ukończoném zostało.

W redakcji *Tygodnika Wielkopolskiego* nastąpiła z Nowym Rokiem zmiana. Dr. Olendzki wystąpił z redakcji, którą objął p. Władysław hr. Chotomski. W piśmie swém pożegnalném do czytelników dr. Olendzki prosi ich, aby „popierali to wydawnictwo, które pomimo powszechnéj apatji nadal prowadzić się będzie.“

Takich zakładów by nam trzeba! — Z Włocławka donoszą do *Gazety Toruńskiéj*:

Od roku w Włocławku założyła pani A. B. pracownią dla kobiet.

Założycielka umiała bystro i trafnie przeniknąć dzisiejszą kwestję kobiet, która cały niemal świat sobą zaprząta, a znając nasze stosunki i potrzeby, znalazła na niejedno zagadnienie odpowiędź w pracy, w uzdolnieniu i daniu sposobności do pracy. W tym celu założyła swoję pracownię dla kobiet, w któréj kobiety mając sposobność nauczyć się pracy, znajdują zarazem zatrudnienie i zarobek. W ciągu jednego roku istnienia tego zakładu pobierało naukę w zakładzie: w szyciu ręcznem 26 kobiet, w szyciu na maszynie 14, w przykrawaniu 42, w robieniu strojów 15, w robieniu kwiatów 18, w rękawicznictwie 9, w parasolnictwe 5, w szewstwie damskiem 20, w buchhaterji 17, w rysunkach 15. Kilkanaście uczennic ukończyło już naukę z chlubnemi świadectwami, inne teraz właśnie kurs kończą, a są to mężatki, żony, panny różnego wieku i stanu. Po ukończeniu kursu jedne poszły daléj pracować po innych zakładach lub w własnym domu, niektóre też znalazły zatrudnienie w pracowni tutejszéj i pobierają zapłatę od sztuki. Pracownia płaci: od uszycia koszuli męzkiéj 4 do 7 złp., od koszuli damskiéj 3—8 złp., od pary rękawiczek 1 złp., od pary bucików damskich 3 złp., dla dzieci 1 złp. 20 gr. Z pracownią połączony jest skład gotowych wyrobów z wyżéj wymienionego zakresu kobiecéj pracy, a że wyroby zyskały sobie uznanie powszechne, odbyt jest dość znaczny, a pracowni nie brak zajęcia.

Z nauczycielek wydziałowych jedna uczy kroju i trudni się zarazem praktyczną buchhalterją; druga uczy kwiaciarstwa i strojów, trzecia uczy szyć na maszynie i ona to zarazem przyjmuje i wykonuje wszelkie zamówienia, które się mnożą w zakładzie; nauczyciel gimnazjalny udziela lekcji rysunków; inny zaś wykłada buchhalterją i wprawia w prowadzenie ksiąg i rachunków handlowych.

Po Nowym Roku otwiera pracownia kurs introligatorstwa, późniéj zaś zamierza rozpocząć i naukę szmuklerstwa. Uczennice zamiejscowe znajdują w zakładzie mieszkanie i utrzymanie za opłatą 18 rs. miesięcznie, czem już i nauka zapłacona.

Kiedyż w Galicji doczekamy się podobnego zakładu? Kiedyż żeńska młodzież nasza przestanie kształcić się w klasztorach na dewotki, zamiast w takich zakładach uczyć się rzeczy potrzebnych i użytecznych mogących zapewnić utrzymanie i niezawisłość!

Towarzystwo dramatyczne pod dyrekcją p. Trapszy zostające, zapowiedziało swoje w tych dniach przybycie z Kalisza do Łomży, gdzie w ciągu miesięcy zimowych zamierzyło dawać przedstawienia sceniczne.

W Grodnie komissja śledcza roztrząsająca sprawę kasjera gubernjalnego o zniknięcie z kasy gubernjalnéj papierów publicznych w sumie wynoszącéj więcéj niż 18,000 rubli, ukończyła już swoje zatrudnienie. Kasjer Redczyc uwięzionym został 22 listopada i znajduje się obecnie w więzieniu miejskiem. Mówią, że rezultat ten tak wielkie zrobił wrażenie na obwinionym, że tenże dostał pomięszania zmysłów.

W mieście gubernjalnem Kamieńcu na Podolu, jak donoszą *Birż. Wiedomosti*, zamordowanym został T-cz obywatel ziemski powiatu kamienieckiego. Zabójstwo odznaczało się niesłychanem barbarzyństwem. Zbrodniarze chcąc zmusić p. T cza do oddania pieniędzy, ucinali mu z kolei uszy, palce, nos, aż wreszcie pozbawili go życia. Wpadli oni teraz w ręce sprawiedliwości dzięki dawnéj służącéj zamordowanego, która poznała buty swego pana na nogach mężczyzny stojącego obok niéj w sali magistratu chocińskiego. W śledztwie człowiek ów oświadczył, że był w istocie jednym z głównych aktorów krwawego dramatu, i następnie wydał swoich wspólników.

W gazecie prowincjonalnéj *Zabajk. obł. Wiedomosti* ogłoszonym został cyrkularz pełniącego obowiązki gubernatora cywilnego prowincji Zabajkalskiej. „Poleciłem jednemu z asesorów w prowincji znajdującéj się pod moim zarządem w sprawie nadzwyczaj ważnéj, czuwać nad tém, aby nie wyszli w pewnym kierunku ludzie, których potrzebowałem zatrzymać. Rozkaz ten wymagał, aby ze strony asesora zrobione były osobiste rozporządzenia celem rozciągnięcia tajnego nadzoru, a w razie ostatecznym postawienia kordonu. Tak téż uczynił w innem miejscu urzędnik, którego umyślnie wysłałem. Ale będący w mowie asesor wierny dawnym nałogom policyjnym, uznał, że najlepiéj zrobi, jeśli poruszy całą prawie ludność miejscową w liczbie około 260 ludzi i otoczy łańcuchem straży wszystkie drogi, nawet takie, których strzedz nie było żadnéj potrzeby. Wykonanie téj myśli trwało przez dni 13, poczém asesor spełniwszy czyn, do którego nikt go nie upoważniał, przedstawił mi prośbę mieszkańców o wynagrodzenie za czas daremnie na owych zabiegach stracony. Poleciwszy aby żądanie ich zaspokojoném było kosztem asesora, ogłaszam o tém w celu powściągnięcia na przyszłość pp. asesorów, od wydawnictwa niewłaściwych rozporządzeń.“

Teatr. — Jutro w sobotę po raz drugi komedja w 5 aktach „Diana de Lys,“ Aleks. Dumasa (syna).

Spostrzeżenia meteorologiczne. — Dnia 31 grudnia i 1 stycznia piękna pogoda; termometr dnia 31 doszedł do — 4.1 od — 9.6 R., zaś dnia 1 do — 3.4 od — 9.6 R. Barometr zwolna idzie w górę; rano o 6 dnia 2 stan jego był 334.09, termometru — 9.0 R. Wiatr północno wschodni.

HOTEL POLSKI pod BIAŁYM ORŁEM. *Przyjechali:* Ant. Giebułtowski wł. d. z Okocima; Stan. Ryszewski wł. d., Pelagja Krupińska ob., Ant. Woźniakowska ob., Józef Klimkowski ob., z Kongresówki; Leonard Pyrkas wł. d., Stan. Popławski ob., z Miechowa; Juljan Kossobudzki technik z Tarnowa; Jakób Kalisiewicz proboszcz z Chochołowa; Piotr Kalasanowicz ob. z Rossji.

Wiadomości urzędowe.

Rezultat tegorocznych rządowych egzaminów leśnych jest następujący:

Do egzaminu na samoistnych gospodarzy zgłosiło się w r. 1873 na podstawie udzielonego pozwolenia siedmiu kandydatów, z tych uznała komisja egzaminacyjna: Józefa Flechnera z Tustanowic za zupełnie uzdolnionego“, sześciu kandydatów za uzdolnionych, mianowicie: Jana Pietschke z Węgierskiéj Górki, Józefa Weinera ze Lwowa, Teodora Fialę z Brodów, Feliksa Sauczeka ze Lwowa, Teodora Drapellę z Rzek i Izydora Wesołowskiego z Niemirowa.

Pozwolenie zdawania egzaminu niższego, to jest na dozorców i technicznych pomocników leśnych, otrzymało czterdziestu kandydatów, a z tych poddało się faktycznie egzaminowi 28. Komisja uznała siedmiu za „nieużytecznych,“ trzech to jest: Fran. Swatowa z Berechów dolnych, Tadeusza Stormkę z Berchów i Jana Meciszewskiego z Majdana górnego, za „bardzo użytecznych,“ ośmnastu kandydatów za „użytecznych“ jako to: Wład. Renefarta z Pawłosiowa, Adolfa Rudnickiego z Dubia, Leona Bieleckiego z Mizunia, Dominika Rudę ze Lwowa, Jana Janeczka z Rasztowiec, Juljana Felkla z Chodorowic, Jana Berezowskiego z Dołhobyczowa, Jana Kułaczkowskiego z Mikołajowa, Jana Kobylańskiego z Podmanasterza, Karola Langa ze Lwowa, Stan. Zygmuntowicza z Bachór, Józefa Galińskiego ze Lwowa, Karola Scholza z Wybranówki, Jędrzeja Robaczewskiego z Ropicy ruskiéj, Juljusza Geschwinda z Kłaja, Jana Kortowieckiego z Dobromila, Konstant. Kmicikiewicza z Kamionki strumiłowej, Aleks. Szczepańskiego z Harty.

Wyciąg z dziennika urzędowego *Gazety Lwowskiéj* z dnia 24 grudnia:

Licytacje. W sądzie pow. w Wieliczce, dnia 22 stycznia, realność l. 7/128, w Strumianach — W sądzie pow. w Dolinie, dnia 15 stycznia, stajnia Abrahama Reinharca. — W sądzie pow. w Kolbuszowy, dnia 27 stycznia, realność l. 170 tamże; dnia 23 stycznia, realność l. 5 w Zapolu, a dnia 4 lutego, realność l. 55 w Cmolasie. — W sądzie pow. w Krakowcu, dnia 14 i 30 stycznia, realność l. 169 tamże. — W starostwie w Jaśle, dnia 2 stycznia, celem wzięcia w sekwestrację dóbr Zimnawoda. — W sądzie pow. w Bolechowie, dnia 9 stycznia, realność l. 57 w Witwicy.

Gospodarstwo przemysł i handel.

Targ zbożowy na Baranie i Kleparzu

dnia 1 i 2 stycznia:

W dniu wczorajszym, jako w święto Nowego Roku, nie było żadnych ani dowozów, ani téż targów zbożowych na granicy Kongresówki.

Ruch, dowóz i obrót na dzisiejszym targu kleparskim, z powodu wczorajszego noworocznego święta były bardzo słabe, do czego i brak kupców zagranicznych przyczynił się. O cenach nie wiele powiedzieć można, zakupywano albowiem tylko na najgwałtowniejsze potrzeby.

Płacono za pszenicę czerwoną na 170 fnt. 12.50 — 13.50, białą 12.75 — 14, poślednią 11.25 — 12.30; żyto na 160 ft. 8.25 — 9.50; jęczmień na 140 ft. 8 — 8.25, pośledni 7.50 do 7.80; owies 100 ft. 3.90 — 4; koniczynę czerwoną 43 — 45 zła.

Ajencja banku galicyjskiego dla handlu i przemysłu w Oświęcimie:

Kraków 31 grudnia. — Na poniedziałkowy targ w Wiedniu dostawiono wołów sztuk 2800, płacono od 31 — 35 zła. za centnar mięsa.

Na targ dzisiejszy w Oświęcimie przybyło wołów 120, które sprzedano parę od 220 do 265 zła.

Nadeszło również 700 wieprzów z Mołdawji i Wołoszczyzny, lecz ponieważ kupcy z Prus nie przybyli, sprzedający czekają na nich do piątku.

„Telegramy Kraju“

Lwów 2 stycznia. Na dzisiejszém posiedzeniu sejmu komisarz odpowiada Rusinom na interpelację względem języka wykładowego w gimnazjum Franciszka-Józefa. W gimnazjum tém zaniechano wykładów w języku ruskim, gdyż rodzice uczniów nie życzyli sobie tego.

Jutro toczyć się będzie w sejmie sprawa pożyczki krajowéj.

Wrocław 2 stycznia. Z powodu nieobsadzenia jednéj posady proboszcza, minister wyznań polecił wstrzymać wypłatę temporaliów księciu biskupowi Försterowi (w kwocie 12,000 tal.) licząc od 11go maja 1873.

Wersal 31 grudnia. Zgromadzenie narodowe uchwaliło naddatek do podatku od trunków i olejów. Minister finansów Magne odrzekł na czynione mu zarzuty, że naddatków do podatku gruntowego teraz nie przedkłada, że takowe jednak przy przyszłym budżecie będą niezbędne, skoro się zechce wykonać ustawę wojskową.

Zgromadzenie narodowe odroczoném zostało do 8 stycznia.

Madryt 2 stycznia. Don Carlos z bandami swemi opuścił Vergarę i udał się ku Bilbao. Karliści ostrzeliwali fort Desierto nad portem Portugalete.

W Kartagenie wybuchł onegdaj gwałtowny pożar, w skutek czego nastąpiła eksplozja.

Wczoraj odbyła się tu narada jenerałów nad stanem rzeczy w północnéj Hiszpanji.

Serrano żądał odwołania jenerała Morionesa.

Petersburg 2 stycznia. Wiadomość niemieckich dzienników o blizkiéj dymisji Gorczakowa jest zmyśloną.

Kursa. — Wiedeń 2 stycznia godz. 2.15. — Akcje kredytowe 238.85. — Londyn —.—. — Srebro —.—. — Dukat —.—. — Lombardy 167.—. — Losy z 1864 r. 133.50. — Akcje franko-austr. 33.—. — Napolecny —.—. — Akcje kolei Karola Ludwika 225.— — Akcje kolei lwow. czern. 139.—. — Akcje kolei półn. wschodniéj 98.—. — Akcje banku związkow. 16.25. — Oblig. indemn. gal. —.—. — Akcje banku wied. dla obrotu 110.—. — Akcje anglo-banku 133.50. — Akcje kolei rząd. 339.—. — Kolei siedmiogrodz. —.—. — Kolei Rudolfa 157.—. — Tramway 152.—. — Banku budowy 64.— — Akcje kolei wschodniéj 40.—. — Akcje banku anglo-węg. 33.50. — Akcje kolei zjedn. 107.—. — Losy tureckie 49.75. — Losy premj. węg. 74.75. — Akcje kolei bogumińskiéj —.—. — Akcje kolei ces. Elżbiety 221.—. — Akcje kolei półn. zachodn. 194 —. — Akcje franco-hungaria 26.35. — Ogólny bank austr. 48.—.

Uspcsobienie giełdy: stałe.

Kurs papierów i pieniędzy.

KRAKOW, 2 stycznia.	płacą Zła.	c.	żądają Zła.	c.
5% Obligacje indemn. galicyjskie	75	50	77	50
4% Listy zastawne galicyjskie	72	25	74	25
5% Listy zastawne galicyjskie	79	—	81	—
4% Listy zastawne polskie serja I.	93	—	94	75
4% Listy zastawne polskie serja II.	92	—	94	—
5% Listy zastawne polskie nowe	91	50	93	50
4% Listy likwidacyjne polskie	77	75	79	75
6% Listy zastawne banku hip. gal.	80	—	83	—
6% Listy zastawne banku włościań.	—	—	92	—
Galic. zakładu kredyt. ziemskiego:				
5½% Listy zast. 36-letnie srebrem	—	—	—	—
6% Listy zast. 36-letnie banknot.	—	—	—	—
6% „ „ 1. letnie „	—	—	—	—
Akcje kolei warszawsko-wiedeńskiéj	92	—	95	—
„ „ galic. Karola-Ludwika	220	—	227	—
„ „ lwowsko-czern.-jaskiéj	136	50	141	50
„ banku dla han. i przem. 80 zła.	—	—	—	—
Galic. banku hipotecz. „ 200 „	—	—	—	—
Losy krakowskie na 20 zła.	—	—	22	—
„ premjowe węgierskie	46	50	50	50
„ 3% tureckie 400 franków	—	—	—	—
„ miasta Stanisławowa	—	—	—	—
Srebro nowe austrjackie	106	—	108	—
Ruble papierowe rossyjskie	154	—	155	50
Talary pruskie	168	—	170	—
Dukat obrączkowy	5	30	5	42
20-frankówka	8	95	9	10
WIEDEN, 30 grudnia.				
Renta austrjacka 5%	69	30	69	40
„ „ w srebrze 5%	74	—	74	20

Losy:	płacą Zła.	c.	żądają Zła.	c.
Z roku 1839 całe za 100 zła.	288	—	294	—
„ 1839 ⅕ „ 100 „	249	—	251	—
4% rząd. z r. 1854 na 250 „	97	75	98	25
5% „ „ 1860 całe „ 500 zła.	103	75	104	—
5% „ „ 1860 ⅕ „ 100 „	109	—	109	50
Rządowe „ 1864 za 100 zła.	132	—	133	—
Kredytowe 1860 r. „ 100 zł. m. k.	167	—	168	—
Krakowskie „ 20 zła.	20	—	21	—
Akcje bankowe i kolejowe:				
Anglo-austrjackie za 120 zła.	131	50	132	—
Boden-Credit austrjac. „ 80 „	97	—	100	—
Franco austrjackie „ 80 „	28	50	29	—
„ węgierskie „ 80 „	—	—	17	—
Nationalbank	1006	—	1008	—
Unionbank za 200 zła.	96	—	97	—
Arcyksięcia Albrechta 200 zła.	—	—	—	—
Dniestrzańska 200 „ „	—	—	—	—
Eperies-Tarnow 200 „	103	—	105	—
Ferdinand Nordbahn 1000 zł. m. k.	2080	—	2090	—
Gal. Karl Ludwig 210 zła. sr.	221	—	222	—
Kaschau Oderberg 200 zł. m. k.	—	—	—	—
Lwow. Czern. Jassy 200 „	137	—	138	—
Rudolfbahn 200 „ sr.	153	—	155	—
Staatsbahn (500 fr.) 200 zł. m. k.	338	50	339	50
„ II emisji 200 „	—	—	—	—
Südbahn (Lombard.) 800 „	162	25	162	75
Węg. gal. I. Łupk. 200 „ sr.	—	—	90	—
„ Nordostbahn 200 „	95	—	97	—
„ Ostbahn (500 fr.) 200 „	33	—	34	—

Listy zastawne:	płacą Zła.	c.	żądają Zła.	c.
Allg. oest. Bd. Kr. los. 5% zła. sr.	90	50	91	—
„ „ 33 lat los 5%	84	—	84	50
„ „ gm. 40 „	—	—	—	—
Galic. Banku Hyp. 6% w. a.	82	—	83	—
„ Banku Włośc. 6% „ „	91	—	—	—
Nationalbank 5% m. k.	—	—	—	—
„ „ 5% w. a.	91	50	91	75
Obligi pierwszeństwa:				
Arcyks. Albrechta 100 w. a.	79	75	80	—
Dniestrzańskie 5% „ „	32	—	—	—
Gal. Kar. Lud. 5% „ „	104	50	105	—
„ II. em. 5% „	98	50	99	—
„ 1871 III. 5% „	98	25	98	75
Lwów.-Czern.-Jassy:				
„ I 1865 5% sr. w. a.	72	50	73	50
„ II 1867 5% „ „ „	85	—	86	—
„ III 1868 5% „ „ „	73	50	74	—
„ IV 1872 5% „ „ „	—	—	—	—
Węg.-galic. Łupkow. 5% „ „ „	—	—	75	—
„ Nordostbh. 300 5% „ „ „	—	—	69	50
„ Ostbahn 300 5% „ „ „	60	—	61	—
WARSZAWA, 27 grudnia	Rrs.	k.	Rsr.	k.
Listy zastawne serji 1 4%	94	25	94	50
„ „ „ 2. 4%	93	55	93	85
kupon ubiegły	1	94⁴/₉	—	—
„ nowe 5%	92	75	93	05
kupon ubiegły	2	43	—	—
„ likwidacyjne 4%	78	85	79	—
kupon ubiegły	1	77/9	—	15

Wydawca i redaktor odpowiedzialny:
Stanisław Gralichowski.

Ogłoszenie konkursu.

Na posady dwóch dyrektorów Kasy Oszczędności miasta Krakowa z pensyą etatem oznaczoną, rozpisuje się niniejszém **konkurs**.

Ubiegający się o te posady mają podania swe wnieść na ręce prezydenta miasta Krakowa **najdaléj do dnia 23 stycznia 1874 r.** i do takowych dołączyć dowody: obywatelstwa cesarstwa austrjackiego, znajomości języków polskiego i niemieckiego, praktyki odbytéj w takiejże samej lub podobnéj instytucji i wieku.

Stósownie do §. 51 statutu Kasy Oszczędności miasta Krakowa winni dyrektorowie kasy złożyć kaucyą wynoszącą dwa razy wziętą ich roczną pensyą hypotecznie lub w papierach publicznych wedle ustaw obowiązujących na kaucyę dopuszczanych — od których ubiegłe kupony pobierają.

Kraków dnia 31 grudnia 1873.

Prezydent miasta Krakowa i Prezes Wydziału Wielkiego Kasy Oszczędności.

Dietl.

4809(1-3)

ROZKŁAD JAZDY

wyłącznie uprzyw. kolei półn. cesar. Ferdynanda

ważny od 1go listopada 1873 r.

Odjazd z Wiednia / Przyjazd do	pociąg osobowy z I, II i III klasą	pociąg pospieszn. z I i II klasą.	pociąg mieszany z II i IV kl.	poc. miesz z II i IV kl.	pociąg os. z I, II i III k.
Odjazd z Wiednia	8.— rano.	10.30 przp.	2.— popł.	5.— popł.	8.30 wiecz.
Floridsdorf	8.10 „	10.39 „	2.12 „	5.13 „	8.41 „
Wagram	8.31 „	.	2.45 „	5.46 „	9. 2 noca
Gänserndorf	8.51 „	11.13 „	3.12 „	6.12 wie.	9.22 „
Angern	9.10 „	.	3.36 „	6.36 „	9.41 „
Dürnkrut	9.25 „	11.40 „	3.58 „	6.59 „	9.58 „
Hohenau	9.49 „	.	4.53 „	7.35 „	10.25 „
Lundenburg	10 18 „	12.21 pop.	5.12 „	8.16 „	10.56 „
M. Neudorf	10.42 „	.	5.41 „	8.53 „	11.24 „
Göding	10.57 „	12.55 pop.	5.59 „	9.12 „	11.39 „
Rohatetz	11.11 „	.	6.15 wie.	9.29 „	11.54 „
Bisenz	11.30 „	.	6.40 „	9.54 noca	12.13 „
Hradisch	11.53 „	1.39 „	7. 8 „	10.24 „	12.56 „
Napagedl	12.15 pop.	.	7.33 „	10.51 „	1.— „
Tlumatschau	12.33 „	.	7.56 „	11.17 „	1.19 „
Hullein	12.45 „	2.23 „	8.10 „	11.54 „	1.33 „
Prerau	1. 8 „	2.42 „	8.40 „	12. 8 „	1.58 „
Brodek	1.40 „	3. 5 „	9.16 noca	2.50 „	2.51 „
Ołomuniec	2.11 „	3.28 „	9.44 „	3.25 rano	3.25 rano
Prossnitz	4.34 „	4.34 „	11. 7 „	.	.
Sternberg	4.15 „	4.15 „	.	4.10 „	4.10 „
Leipnik	2.31 „	.	.	12.58 noca	2.42 „
Weisskirchen	2.54 „	3.36 „	.	1.29 „	3. 7 „
Pohl	3.12 „	3.52 „	.	1.55 „	3.26 „
Zauchtl	3.30 „	.	.	2.22 „	3.45 „
Stauding	3.51 „	.	.	2.50 „	4. 6 „
Schönbrunn	4.16 „	4.41 „	.	3.28 rano	4.31 „
Freiheitau	5.14 „	5.14 „	.	5.28 „	5.28 „
Opawa	5.42 „	5.42 „	.	6.10 „	6.10 „
Ostrawa	4.31 „	4.51 „	.	3.45 „	4.51 „
Friedek	5.45 wie.	5.45 wie.	.	6.46 „	6.46 „
Friedland	6.10 „	6.10 „	.	7.29 „	7.29 „
Hruschau	4.40 pop.	.	.	4.— „	5. 1 „
Oderberg	4.50 „	5. 5 pop.	.	4.18 „	5.12 „
Wrocław	10.20 wie.	9.24 wie.	.	11.45 prpł.	11.45 prpł.
Poznań	11. 4 prpł	.	.	4.49 pop.	4.49 pop.
Szczecin	5.12 pop	.	.	.	.
Berlin	8.30 rano	5.15 ran.	.	10.45 wie.	10.45 wie.
Hamburg	3.15 pop.	3.15 pop.	.	.	.
Petrowitz	5.57 „	.	.	5. 6 rano	6. 6 rano
Pruchna	6.18 wie.	5.54 „	.	5.39 „	6.28 „
Chybi	6.33 „	6. 6 wie.	.	6. 2 „	6.44 „
Dziedzice	6.52 „	6.24 „	.	6.33 „	7. 5 „
Bielsk	7.40 „	7.40 „	.	7.41 „	7.41 „
Oświęcim	7.31 „	6.55 „	.	7.30 „	7.45 „
Trzebinia	8.19 „	7.32 „	.	9.13 prpł.	8.32 „
Szczakowa	.	.	.	10.21 „	10.21 prpł.
Granica	.	.	.	11. 6 „	11. 6 „
Mysłowice	.	.	.	11.41 „	11.44 „
Warszawa	.	.	.	8.18 wie.	8.18 wie.
Petersburg	.	.	.	8.— rano	8.— rano
Krzeszowice	8.46 wie.	7.56 wie.	.	10.— prpł.	9. 2 prpł.
Zabierzów	9. 6 „	.	.	10.29 „	9.26 „
Kraków	9.26 „	8.30 „	.	11.— „	9.50 „
Lwów	10.50 prpł	5.57 rano	.	.	9.45 wie
Czerniowce	11.37 wie.	1.33 pop.	.	.	10 40 prpł.
Suczawa	5.46 rano	4.41 „	.	.	3.45 pop
Jassy	1. 3 pop.	9.33 wie.	.	.	.
Podwołoczyska	8.15 wie.	11.29 prpł.	.	.	8.18 rano
Odessa	10.31 noc.	9.11 „	.	.	.

Odjazd z Wiednia / Przyjazd do:	pociąg osobowy z I, II i III k	pociąg pospiesz. z I klasą	pociąg osobowy z I, II i III k	pociąg pospiesz z I i II klas
Odjazd z Wiednia	8.30 rano.	3.— popoł.	8.— wiecz	10.50 noca
Floridsdorf	8.40 „	3.10 „	8.10 „	10.59 „
Wagram	9. 3 „	.	8.33 „	.
Gänserndorf	9.23 „	3.45 „	8.54 „	11.33 „
Marchegg	9.57 „	4.12 „	9.33 „	12. 1 „
Preszburg	11. 7 prpł.	5. 9 „	10.54 „	1. 6 „
Peszt	5.56 wie.	10. 5 wie.	6. 6 rano	6.35 rano
Bazias	8.46 rano	.	10.29 wie.	.

Odjazd z Wiednia / Przyjazd do	pociąg osobowy z I, II i III k	pociąg pospiesz. z I i II kl.	poc. osob z I, II i III k
Odjazd z Wiednia	7.10 rano.	1.15 popł.	6.30 wiec
Floridsdorf	7.20 „	1.24 „	6.40
Wagram	7.42 „	.	7. 3 „
Gänserndorf	8. 1 „	1.55 „	7.24 „
Angern	8.18 „	.	7.43 „
Dürnkrut	8.33 „	.	7.59 „
Hohenau	8.57 „	2.36 „	8.25 „
Lundenburg	9.27 „	2.57 „	8.54 „
Feldsberg	10.14 prpł.	.	9.54 noca
Nikolsburg	10.42 „	.	10.30 „
Neusiedl	11.10 „	.	11.13 „
Grussbach	.	.	11.57 „
Laa	11.52 „	.	12.10 „
Pernhofen-Wulzelshofen	12.13 „	.	12.41 „
Kadolz-Mailberg	12.35 „	.	1.12 „
Hadres-Markersdorf	12.49 „	.	1.35 „
Haugsdorf	1. 1 pop.	.	1.51 „
Pernersdorf-Pfaffendorf	1.13 „	.	2.12 „
Zellerndorf	1.25 „	.	2.27 „
Kostl	9.48 prpł.	.	9.15 wie
Saitz	10. 2 „	.	9.29 „
Branowitz	10.24 „	.	9.54 „
Rohrbach	10.38 „	3.52 „	10. 9 „
Raigern	10.49 „	.	10.20 „
Mödritz	10.59 „	.	10.31 noc
Ob. Gerspitz	11. 8 „	.	10.41 „
Berno	11.19 „	4.17 „	10.52 „
Chirlitz	11.44 „	.	11.24 „
Sokolnitz	11.55 „	.	11.38 „
Austerlitz	12. 8 pop	.	11.53 „
Raussnitz	12.20 „	.	12. 8 „
Wischau	12.43 „	.	12.36 „
Eiwanowitz	12 58 „	.	12.52 „
Nezamislitz	1. 9 „	.	1. 4 „
Bedihost	2.17 „	.	2.1 „
Prossnitz	2.29 „	.	2.14 „
Wrbatek	2.50 „	.	2.41 „
Ołomuniec	3.20 „	.	3.12 ran
Sternberg	4.15 „	.	4.10 „
Kojetein	1.30 „	.	1.25 noca
Chropin	1.39 „	.	1.35 „
Prerau	1.57 „	.	1.53 „
Praga	7.41 wie.	10.— wie.	7.23 ran
Bodenbach	2.— noca	2.— noca	11.40 prpł
Drezno	3.50 „	3.50 „	2. 5 pop
Lipsk	7.— rano	7.— rano	5.31 wi
Berlin	8.35 „	8.35 wie.	7.55
Hamburg	8.— wie.	8.— wie.	5.— ra

Przyjazd do Wiednia.

pociąg mieszany	pociąg osobowy	pociąg mieszany	pociąg pospiesz.	pociąg osobowy
Z Hamburga, Berlina, Wrocławia, Petersburga, Warszawy, Czerniowiec, Odessy, Krakowa, Trzebini, Oderbergu, Ostrawy, Ołomuńca, Lundenburga.				
3.48 ran.	5.5 rano	11.58 prpł.	5.21 pop.	7.19 wiecz.

pociąg osobowy	pociąg kurjerski	pociąg osobowy	pociąg pospieszn.
Z Pesztu, Preszburga, Marchegg, Gänserndorf.			
6.20 rano	2.25 popł.	6.24 wiecz	n

pociąg osobowy	pociąg kurjerski	pociąg osobowy
Z Hamburga, Berlina, Lipska, Drezna, Bodenbach, Pragi, Berna, Lundenburga.		
8.27 rano	4.22 popł.	8.20 wiecz.

W drukarni „Kraju" pod zarządem St. Gralichowskiego.